

REVISTA BILINGÜE

DIRECCIÓN Y ADMINISTRACIÓN: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

PATRIA MIA PER POBRE QUE SÍA

CAMINANT tan depressa que sos Apòstols casi no 'l poríen seguir, tant era la frissor que duya de patir per nosaltres, anava un dia el Bón Jesús a la ciutat de Jerusalem. La destria d'enfora y son cor s'anúa de pena, pensant que d'aquella ciutat benvolguda no n'ha de romandre, dins poch temps, pedra demunt pedra, y sos ulls esclatan en plors.

Aqueixes llàgrimes del Bon Jesús son expressió sublim de l'amor de Patria. Mirau com l'estimava, deyan un dia els qui enrevoltaven la tomba de Llatze, vehent plorar el Bon Jesús devant aquell cadavre embolicat dins la mortalla. *Mirau com l'estima*, porem dir idò, talment com aquell estol, vehentlo plorar devant Jerusalem l'ingrata.

Christo 'n doná proves d'estimar la seu Patria. Ell, lo Mestre universal, qui era vengut apostol per ensenyar lo camí del cel a la humanitat esgarriada, par que estiga tan apegat a casa sua que no gosa traspasar lo terme ni les fites de sa Patria, ni vol altra llengua, per encarnar dins ella lo seu Pensament etern, que la vulgar y casolana que li ensenyá sa mare mèntres l'enroncava dins lo breçol. Y aquest amor era tant forta que fent l'aspre camí del Calvari, doblegat baix del pes de la creu qui l'enruna, oblidia encara ses greus dolors per vessar una llàgrima de compassió devant les desventures que l'amenassen.

L'amor de Patria es sant, idò; si tenia escolims terrosos, que sempre deixa anar lo nostre cor de fanch, quedá ben denejat y estil-lat passant per lo cor de Christo, ahont tot amor se santifica. Estimarla y sacrificarse per ella es un dever que s'enclou en lo quart manament, puix per tot cor ben format la Patria es una segona mare.

Avuy, pena fa haverho de dir, no son molts qui de bon cor l'estiman. Confonen la Patria ab los partits que mos xupan la sanch.... y no la porenen veure ab dos ulls que tenen, y no la saben treure a rotlo a no esser per ferne escarni y luleya. Y tan esbraveit ha romás lo seu patriotisme que, quant ab fonament o sensa, desiara arriben noves de projectes inichs concebuts a sanch freda per gent qui no te més lley que s'ambició sens fites, ni regoneix més dret que la forsa bruta, en lloc de sentir la sanch que bull dins ses venes y l'escalfor de la calrada a ses galtes, ho senten com qui

sent ploure.... y mèntres mos prenguessen a les bones, veurian y tot ab bons ulls arriar per a sempre la bandera gloria de la Patria. Ingrats! no sabeu que a sa mare no la baratan? No sabeu que qui la bescanta s'escup demunt? Y valgam Deu, quin barat! Si al manco ho pagás la pessa! Però donar la mare bona per una mala madastra que no 'ns atany de cap pel, ni te la nostra sanch, ni parla ab la dolçor de nostra llengua, que no pertany al gremi de la nostra Esglesia, ni te la nostra fe, que sempre ha fet tot quant ha pogut per tirarmos a fons y que Deu sap si te bona part de cupa de que siem venguts tant a menos y acabem de perdre els derrers escapolcs de l'heretat dels nostres avis.... no seria haver perdut tot seny? Que hi fa que tenga or y riqueses a balquena! Pobresa no 's estada mai vilesa, y assacia més un bossí de pa aixut ab companyía de la bona mare que menjar capons y gallines ab la mala madastra.

Y sobre tot, si l'amor a l'interés no ha aufegada y abolida del tot la fe dins lo nostre cor, abans de veure oberta a cada carrer una capella protestant, y afanyarse els mestres d'iniquitat per arrancar les veres creencies dels cors dels pobres infants, com passa ara mateix a Cuba ahont a milenars hi envia l'heregia sos mestres; qui no estimaria més lluitar fins a cavarse la fossa a l'arraser sagrada dels nostros altars!

Pro aris et focis feren proeses els nostres avis; no comportem idò, que 's puga dir de noltros que som venguts a menos. *Poesia!* dirá tal volta qualcú fent la mitja. ;Tan de bo que ho fossem un poch més poetes! y no 'ns asfixiariam dins aquesta bascosa calitxa de positivisme, ahont res val si a n'el mercat o a la *Bolsa* no hi posan dita, ahont l'esperit de sacrifici, l'amor en Deu y per Deu es una locura, ahont no 's fa be ni 's dona una pesseta si no serveix per entrada a un devertiment, ahont la Patria, l'ànima se cotisan com lo paper, y tot se compra y tot se ven... y l'honor y tot no te preu si no va empaquetat ab billets de Banch. ;Tant de bo que ho fossem un poch més poetes! y la justicia no seria venal ni 's posarian al encant les sentencies.... y l'honradés tayada a l'antiga usansa no tendría més que una cara y una sola paraula... y farts de la prosa vil de la terra, aixecariam més soyint els nostres ulls a la volta estrellada y anyorariam la dolça poesia del cel!

MOSSEN ROMAGUER

HIMNE MALLORQUI LA SENYERA (*)

Potent retrunyi
el nostre cant
¡Visca Mallorca
y sempre avant!

Aixequem nostra senyera
rumbejemla al vent llaugera
enarbremla ab magestat
qu'en la pau com en la guerra
ha d'essé en la nostra terra
l'emblema de germandat
ha d'essé en la nostra terra
el simbol de llibertat!

Amunt! amunt!
avant! avant!

enarbrem nostra senyera
saludemla tots cantant
ab fe y coratje
avant! avant!

Y nostra Patria á s'ombra benehidada
renaixi ab entusiasme á nova vida
recordant les proheses de l'avior;
de Ramón Lull que torn brillar la gloria
y resurgesca per cansar l'història
el geni del gran rey Conqueridor!

Ab fe y coratje
cantem! cantem!
Per nostra terra
tots traballeml
y el nostre himne
soni triomfant.
¡Visca Mallorca
y sempre avant!

Enlairem la rica y bella
qu'arreplegats en torn d'ella
hem de trobar hi gombol;
la lloretja la poesia
l'idealisa l'harmonia
y la vest de llum el sol
l'idealisa l'harmonia
y la vest de llum el sol.

Amunt! amunt!

avant! avant!

Enlairem nostra senyera
saludemla tots cantant
ab fe y coratje
avant! avant!

Que no profani s'ombra sacrosanta
el balear qui en llengua externa canta,
qui no suspira per un temps millor,
qui no avorreix l'atrás y les cadenes,
qui no sent flametjar dedins ses venes
per la nostr' illa perdurable amor!

Ab fe y coratje,
cantem! cantem!
per nostra terra
tots traballeml
y el nostre himne
soni triomfant.
¡Visca Mallorca
y sempre avant!

(*) Reproduhim aquesta inspirada, valenta y patriòtica composició, que han dat á coneixer els diaris y setmanaris de Palma y que probablement serà apresa y sovint cantada p' el poble mallorquí ab les tonades musicals que li ha aplicat D. Pau Coll. Creim oportú advertir als nostres lectors, que el lloretjat poeta don Jaume Pomar, de cuels sentiments catòlichs ortodoxos no cal dubtar, ha declarat, (contestant als reparos y observacions que li han dirigit que «al parlar de *Llibertat* se refereix á l'única vertadera que se fonamenta en la veritat, tenguent per terme el bé»)

Així l'entenem noltros; però, es de temer que certes *massas corals*, y el vulgo mallorquí no heu entenga d'igual modo, (per desgracia! s'ha abusat tant de aquella paraula invocantla en dies de *llibertinatge*, que fins podria l'Himne del senyor Pomar, servir per tot lo contrari de lo que ell, amb la més sana intenció s'ha proposat. Deu no hu permeti.

Oh senyera inmaculada!
no n'hiá un altre més honrada
ni ab un simbol més sagrat!
Mentre ton drap nos ombreji
aqui el mon florir hi veji
l'AMOR y l'ART inspirat,
aqui el mon florir hi veji
l'arbre de la llibertat!

Amunt! amunt!
avant! avant!
enarbrem nostra senyera
saludemla tots cantant
ab fe y coratje
avant! avant!

Cada pedra á Mallorca te una historia,
cada ona ems retreu una victoria
y un poema s'hi veu en cada flor;
hi ha á cada cova un mon de maravelles,
un cel á cada esguart de les donselles
y una flama divina á cada cor!

Ab fe y coratje
cantem! cantem!
per nostra terra
tots traballeml
y el nostre himne
soni triomfant:
¡Visca Mallorca
y sempre avant!

Dolça Patria, ta fillada
sia un poble artista y fort!
¡Oh, senyera inmaculada
abriga 'ms fins á la mort!

y el nostre himne
soni triomfant:
¡Visca Mallorca
y sempre avant!

J. POMAR

MALLORQUINS HONORABLES

X

VICENS MUT

FILL de D. Juan Odon y de donya María Ar-mengol, nasqué a Palma dia 25 d'Octubre de 1614. Sa casa era la mateixa que ara ocupa l'imprenta de *La Ultima Hora*, y per això al carrer del costat lo titularen de *Vicente Mut*.

Havent cursat humanidats en el Collegi de Jesuites, estudiá matemàtiques y Jurisprudencia, prengué la carrera militar y, en recompensa als seus bons servicis, el Rey lo nombrá *Sargent Major* de la plassa de Palma, que, en aquell temps era un dels millors carreggs de la Milicia de Mallorca.

Els Jurats que apreciavan els mèrits y grans coneixements d'En Mut, mort D. Joan Dameto Cronista general del Reyne de Mallorca, lo nombraren á ell pera que lo sustituis; y, en cumpliment de sa delicada incumbència escrigué l'*Historia* que s'estampá ab un tom, l'any 1650 en l'imprenta dels hereus de Gabriel Guasp, posanthi per portada el mapa, gravat, de la nostra illa. Si en aquesta obra, la més important de les que deixá escrites, no s'hi veu l'erudició que son antecessor possehia, en camvi s'hi transparenta l'afany de consignarhi tot cuant pogué averiguá y un esperit de religiosa veritat. Diuen en Bover y en Mendel, en sa biografia, que deixá escrita la continuació de dita *Historia* relativa á sa «demarcación general de las Baleares y de sus ciudades y villas.» trabay que s'es extraviat.

També deixá escrita una vintena de tratats y memories sobre diferents assuntos y materies,

entre els quals mereixen citar *La Arquitectura Militar, y la Vida de la V. M. Sor Isabel Cifra, fundadora de la casa de educación de la ciudad de Mallorca; ara coneguda baix d' el nom de La Criansa.*

Morí dia 27 d' abril de 1687. Son retrato está entre els dels *Varones Ilustres de Mallorca* honrant la Galeria de *La Sala de Palma*. B. F.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Venguda d' els Cayetanos á Mallorca

L' any 1721 essent Vicari Capitular (Sede vacant) el M. Iltre. Sr. Dr. D. Domingo Sureda de San Martí, canonge de la Santa Iglesia Catedral, els Pares Teatins, ó sia els qui professan la regla de S. Cayetano, fundaren un convent del seu Institut en la catòlica ciutat de Palma de Mallorca. Lo piadós Senyor D. Juan Puigdorfila en son testament havia deixat per la sobredita fundació, (si Juana Puigdorfila, sa hereva, moria sens fills) sa casa que posseïa y habitava en el carrer, vulgarment dit del Sitjar, dins la parroquia de Sant Jaume. L' any 1715 vengué á Palma el Reverent P. Vicens Pau Sobrecasas, debudament autoritzat per negociar aquesta fundació, que trobá molts de reclaus y donà molt que fer al agoserrat y resolt P. Sobrecasas.

Día 24 de Novembre de 1721 's feu la bendició de la petita Iglesia y convent edificats en la casa del Sr. Puigdorfila. El P. Vicens Sobrecasas ja no hi era, en son lloch havia vengut el Reverent P. Jusep Guio C. R. ab les competents autorisations de sos Superiors.

La festa fonch moltet lluhida. Hi va anar per delegació del M. Iltre. Sr. Vicari general el molt ilustre Sr. Canonge D. Jordi Truyols, 1° Inquisidor Apostòlic més antich del Reyne de Mallorca, y revestit de capa pluvial, fentli de Diaca el molt ilustre Sr. D. Jordi Serra y Dameto, canonge, y de Subdiaca el Reverent D. Jaume Vaquer Prevere natural de Porreras feu la bendició solemne per l' interior y l' exterior de l' Iglesia y de la casa. L' altar era molt sensillet. Hi havia s' ara, un quadro de S. Cayetano pintat en tela, un Cristo y un sagrari de fusta sobredaurada, per reservar el Santíssim Sagrament (sia per sempre alabat.)

Feta la bendició tocaren la campana per convocar á la festa als faels vesins de Palma y el mateix Sr. Canonge Truyols va cantar l' ofici donant á lo últim la bendició ab Nostr' Amo. Per conclusió de la festa va entoná un Te-Deum en acció de gracies, cantat per la música de la Catedral.

Assistiren á tot, el referit P. Guio y com á testimonis lo noble Sr. D. Agustí de Torrella, el Magnífich Dr. Juan Sastre y Juan Moranta, escriptur y arxiver de la Curia Eclesiástica y altres moltes y notables personnes.

L' actual S. Cayetano era á les hores el Col·legi de Sant Martí de PP. Jesuites; fins l' any 1770, això es, tres anys després de l' expulsió dels Jesuitas d' Espanya, no hi passá la Comunitat de S. Cayetano.

M. R. PRE.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 6. Dilluns.—La Transfiguració del Señor.
- Día 7. Dimarts.—S. Cayetano fund.
- Día 8. Dimecres.—S. Ciriaco y comp. mrs.
- Día 9. Dijous.—S. Román soldat y mr.
- Día 10. Dijous.—S. Llorens diaca mr. español.
- Día 11. Dissapte.—S. Tiburci mr.
- Día 12. Diumenge ✕—Sta. Clara de Asís vg. fud.

FOLKLORE MALLORQUI

REFRANS

(CONTINUACIÓ) (*)

- No 't rigues del meu dòl que quant el meu serà nou.
- No hi ha més cera que sa que crema.
- No es tan lleitx el dimoni com el pintan.
- No hi ha cap loco que tir pedres á la seu taulada.
- No 'n vull, no 'n vull; posaumho dins sa capulla.
- No hi ha casament pobre, ni mort rica.
- No hi ha tascó millor qu' el del mateix llenyam.
- No hi ha desgracia que no hi haja ventura.
- No hi ha dissapte sense sol ni viuda sense consol.
- No hi ha pigor sort qu' el que no vol ohir.
- No hi ha rosa sense espina, ni gust sense disgust.
- No hi ha *Miserere* sense secundum.
- No hi ha temps que no torn.
- No digues mal dia fins que passat sia.
- No se mou la fulla de l' arbre sense la voluntat de Deu.
- No matarás cap mòro que haja nom Joan.
- No fá poch qui sembla als seus.
- No té obra bona ni paraula dolenta.
- No deixes les carrees velles per les novelles.
- Ni de burles ni de veres ab ton senyor vulgues peres.
- Ni serás asa ni aubardá may.
- No hi ha homo sens homo.
- No 's coneix bé y salut, fins que s' han perdut.

- Per una oreya li entra y per s' altra li surt.
- Per un pecador pateix una nau.
- Per por de mal any, no deixes de sembrar.
- Per aigo vé y per aigo s' en vá.
- Per tercianes ni cortades no tocan campanes.
- Per Sant Pere, revolta la figuera.
- Per hont se vulla hi ha cent llegos de mal camí.
- Per massa pá no hi ha mal any.
- Per ser de baixa esfera, no s' ha de despreciar á nengú.
- Per riure l' ensellaren y encara hi vá.
- Per Nadal, els jochs y per Pasco els fochs.
- Petjada de pagès no fa mal a rês.
- Pagès endeutat cad' any li es fallat.
- Paraula que surt de la boca no torna arrera.
- Paraules y plomes el vent les s' en dú.
- Parlau d' un dolent y prest el veureu present.
- Pensau que no s' hi plou y no hi poden estar de goteres.
- Pensant senyarse se vá treure els ulls.
- Perde s' ase y ses magranes.
- Peresa, clau de pobresa.
- Pensava cobrar y l' agafaren per deutes.
- Pecat amagat es mitx perdonat.
- Pescador de canya mes perd que no guanya.
- Pescador de canya y moliner de vent no han mester notari per fer testament.
- Poch á poch s' encen el foch.
- Porch comprat á espera tot l' any gruny.
- Primer es la obligació que la devoció.
- Puja més la corda qu' el bou.
- Primer som jo qu' els meus hereus.
- Per poca salut val més nogens.
- Poch á poch van lluny.
- Per Santa Llucía s'allarga la nit y s'acurso el dia.

J. DOMENECH.

(continuará)

FESTES

EHAN gitera a més no poder, les que s'estilan avuy dia a moltes viles y llogarets per honrar lo seu Patró. (De les ciutadanes de *carrer* ja val més que no 'm parlem). Lo seu *programa* es un garbull de religiós y de profá, que fa caure l'âma als peus, y sortir ses colors a la cara de qualsevol qu'hi passi els ulls per damunt, per poch aprensiú y esquitarell que sia. Ofici solemne a tota orquesta, ab sermó y tot; el capvespre corregudes y el vespre ball, no a us y costum de l'honorada pagesia d'antany, qu'això ja troban qu'es estentis y fa olor de rescús, sino balls a la moda forastera, que pareixen fets a posta per un bordell. Llavores, quant ja no 'n volen pus de ballar, a missa d'auba s'ha dit.... a pegar quatre becades dins lo temple del Senyor.... y poder dormir fins a l' hora de dinar ben arreu. El capvespre... bas-ta; si això no 's diu encendre una candela a Sant Miquel y mitja dotsena d'atxes de quatre blens al dimoni, confessam que no 'n sabem palada. Pobre Sant! de quin modo lo fan servir de *cubertura!* La festa diuen que va per el Patró; pero ell tot just, tot just, espigola... ses garbes son per el mon, la carn y el dimoni; aquests son els qui's parteixen la ganancia.

Ben mirat, casi casi s'pot dir que tenia rahó un senyor molt agut que 'm deya l' altre dia: això ja no pot anar ni ab rodes... ja no hi ha pany que serv... gas *acetileno* dins el temple de Déu... Ora-toris d'en Perossi devant Nostr'Amo patent y tot... Misses ab timbals... ofertoris d'en Lohengrin y altres *bailables* per l'estil... festes de Patró ab ofici y ball per una comparsa d'angelets y un esbart de colometes sense fel. Si no tornam a les Cata-cumbes estam perduts! ¿Fins a quant aquesta cu-rolla y afany de voler ajuntar la llum ab les tenebres? No sabeu que no pot ser servir a dos senyors? No sabeu que qui vol folgar ab el dimoni no podrà gaudir un dia ab Christo?

Qui habet aures audiendi, audiat

Moss. ROMAGUER.

SETMANADA AB SOLFA

Idò si; avuy vench dispost á cantar la *palinodia* de la veritat, maldeiment surti un poch *desentonadeta*, als qui tengan la culpa de que MALLORCA, desde fa algún temps, no mos dona resenya musical correspondent á cada setmana, ni mos deix senti alguna pessa de ses que solian tocar tan ben afianades. Y protest en nom de tots los *meus*, contra tal descuid que resulta en perjuy dels qui mos dedicam al *divino arte*.

Y parlant clà y sensa *retòiques* vos diré que jo (y tots els que vivim de música) tench ses cames molt primes, encare que no 'n pretenquí, a causa de que l'*art* no dona per *inflarles*, y per això no puch *afluxá* molt es *rejistre*, de sa butxaca per pagar suscripcions dels periodichs que me servirien per sobre ahont *fan música* y jo *tocaría diana* de d'allá, amb so *trombón* devall xella, per veure si daria un poch més

de llecó á ses meues unges, a fi de que cresquessin per quant tenga que menjarlesme en no poder fer *jiscar calderons*. Y per això me veig obligat á estar suscrit á n'el MALLORCA, periodich catolich y barato, y d'ell me serveesch per sebrejahont s'han fetes festes de carré anyals y extraordinaris y concerts y procur m'afiní per convidarmí.

Ara comprendeu si tench motiu de comensá amb un *ex-abrupto fortissimo y crescendo*, quant trobantmos demunt tantes festes com hey ha en aquest temps, no trob á MALLORCA lo que per instant cerca sa meua vista; cadascú s'en va amb ses seues, ó com diu un amich meu que toca el *violón*: *cada loco con su tema*.

Haureu reparat, estimats lectors, que fará cosa de cinch mesos en Tomás d'ets Ambuys comensá á no doná vent á sa *Trompeta den Mall*, excusantse en qu'estava *esquerdada*; llavo que l'hi adobavan s'*embocadura*, y després mos deya qu'anava un *tò baix* y ja no la mos *tocá* pus ni mos ha tornat deixá senti ses *notes* de sa seu cartera; y en Pere *Estepea* y demés que l'han seguit se coneix que no son dels *nostros*; y vegent això, aqui me teniu amb so *bombo* y en nom de la *música* per pegar una *miruda retrospectiva*, com diu el del *violón*, á lo qu'han callat els últims *revisteros* setmanals.

A Santa Catalina hey ha hagut *musicala* plena á tota banda: avuy fa tres diumenges, en motiu de sa festa del Carme, á la capella dels *Hermanos*, tota orquesta es mati; bandes á sa processó de s'*horabaixa* y *músiques* per posá més banderes per sa festa de carré. Es dissapte *música* á n' es ball y á n' es *cadalso*; l'ondemá diumenje idem, es dilluns *otro que tal*; es dimars, dissapte de Sant Jaume, dos balls de boleros. Es dia des Sant y es diumenje després més *músiques* pels sobreposats de l'any qui vé. En fin un *derroche de música*.—Día 22 á n' es *Coll d'en Rebassa*, festa populá amb corregudes, ball y *música*; sols que á n' es final sa *fuga* fou una guinavatada. A dins Ciutat festa del Carme y á sa Vileta per Sant Jaume. Ahí revetla de la Beata y avuy: *todo será contento...* ¡vajal vos dich qu'aquest mes xal de bon-deveres y de tant de *bufa* tench ses galtes inflades.

Ara si el Director de MALLORCA vol aprofitá aquesta *tocada* per setmana frita, axuta ó en solfa, vos puch di lo que m'ha contat es d'*es Violón* que, perque tréu més de l'*ofici* que jo, té y lletgeix un diari que surt *cada dia* y está alterrat de tot. Lo principal es: sa bendició de sa *senyera* del coro de la Protectora que se feu diumenge á Sant Jaume, y sa bona vetlada des vespre. M'ha dit també qu'els valencians han fet moltes mansbelletes y fortes á D. Juan Alcover per son brillant discurs, de lo que els mallorquins n'están molt satisfets y amb rahó, perque son en gloria nostra els merescuts honors tributats á tot bon mailorqui.

A s'*orquestra forestera* ó internacional hey ha hagut una *nota discordant*: fou sa *fuga* d'aquest mon á l' altre del rey d'Italia, després de 22 anys de govern, composta per inimichs de sa *música italiana*, (a. c. l. v.) En vení *finis finis*, el Catiu del Vaticá, molts n' haurá vists, qu'haurán perdut sa *veu* cridant: per apagá els gemechs del seu Prisoner.

Voldriam que ses nostres censures s'interpretassen tal com son, inofensives y puramente humoristiques; si vos agradan d'en tant en tant, me tendreu fentvos maldecap y *tocantvos* qualche *lata musical* com sa d' avuy ó pitjó, si es que el Director un altre pich en vorem amb so *bombo* y antes d'entrá pes portal, no 'n doni una *trompada*.

UN MUSICH DE L'ARRAVAL

Imprenta de José Mir.—1900

Escapularis

Cayetano y de qualsevol altre Sant ó Santa sia, ne trobarán á s' imprenta d'aquest setmanari,

També conta aquesta casa amb una existencia de més de 3,000 clixés (xilografies—zincografies—fotogravats, etc., etc.) fets expressament pera la confeció d'**ESTAMPES** de Sants y Venerables, especialment dels de més devoció á Mallorca, com son Sant Antoni de Padua, Sant Antoni Abad, San Bernat, San Marsal, San Pere, San Jaume, San Sebastiá, San Miquel, San Nicolau, San Blay, Sant Agustí, San Juan, San Jusep, San Domingo, San Vicens Ferrer, San Bartomeu, San Llorens, San Lluís, Santa Catalina de Sena, la Mare de Deu del Roser, la Beata Catalina Thomás, etc., etc.

Preus reduits y trabay esmerat